

Efectele simulației în ceea ce-i privește pe creditorii chirografari în actuala și viitoarea reglementare a Codului civil

*Lucreția Albertina Postelnicu, judecător,
președinte al Judecătoriei Sectorului 6 București*

Rezumat:

Prezentul articol își propune să trateze efectele operațiunii juridice a simulației în mod comparativ, în actuala reglementare a Codului Civil și în viitoarea reglementare a Noului Cod civil, din perspectiva creditorilor chirografari, acei creditori care au ca garanție generală și comună, pentru realizarea creanței lor, gajul general al debitorului lor. Alegerea creditorilor chirografari prezintă interes din perspectiva poziției diferite pe care aceștia o au față de actul secret, respectiv actul public, încheiate în mod simulat de debitorul lor în actuala reglementare și în viitoarea reglementare a Codului civil și, pe cale de consecință, a efectelor diferite pe care le produce simulația față de aceștia. Prima secțiune a articolului tratează efectele simulației potrivit art. 1175 Cod civil, iar cea de-a doua secțiune tratează efectele simulației potrivit art. 1289-1291 din Noul Cod civil.

Abstrait:

Cet article a pour but d'analyser les effets de l'opération juridique de la simulation, d'une manière comparative entre l'actuel Code civil et la future réglementation du Nouveau Code civil roumain, du point de vue des créanciers chirographaires - les créanciers qui ont pour garantie générale et commune, pour obtenir la réalisation de leur droits, le gage général du débiteur. Le choix des créanciers chirographaires est importante du point de vue de la position différente qu'ils ont en ce qui concerne l'acte secret et, respectivement, l'acte publique, conclus par leur débiteur par simulation, dans l'actuelle et la future réglementation du Code civil et, par conséquent, du point de vue de des effets différents produits par la simulation. La première section traite des effets de la simulation en vertu de l'article 1175 du Code civil actuel et la deuxième partie examine les effets de la simulation en vertu des articles 1289-1291 du Nouveau Code civil roumain.

Keywords: civil law, intentional deception, principle of relativity of contract, inoposability of the contract, general guarantee right, unsecured creditors, Civil Code - the future framework

1. Considerații generale

Simulația⁸³ reprezintă o formă de alterare a realității prin intermediul unui mecanism juridic complex: cei care îi dau viață încheie între ei un act juridic public, cunoscut, care nu constituie decât o aparență mincinoasă menită să acopere adevăratele raporturi dintre simulanți, născute dintr-un act juridic ascuns, necunoscut publicului⁸⁴. Părțile unui contract secret, ascuns privirilor celorlalți participanți la circuitul civil, confecționează o convenție aparentă, ostensibilă acestora din urmă, cu unicul scop de a le ascunde efectele actului secret⁸⁵.

Simulația este o operație juridică complexă, unitară, care constă în încheierea și existența concomitentă, între aceleași părți contractante, a două contracte: unul aparent sau public, prin care se creează o situație juridică aparentă, contrară realității și altul secret, care dă naștere situației juridice reale dintre părți, anihilând sau modificând, total sau parțial, efectele produse în aparență în temeiul contractului public, care conține în sine acordul, implicit sau explicit, al părților de a simula. Existența simulației presupune prezența unor condiții specifice: existența voinței de a simula, exteriorizate în cadrul acordului simulatoriu, existența actului secret, existența actului public.

Astfel, de esența simulației este dedublarea realității contractuale, pentru părți urmând să producă efecte actul secret, în timp ce terților le este opusă o realitate amăgitoare: efectele actului public⁸⁶. Neconcordanța intenționată dintre voința reală și cea declarată a generat în doctrină opinii⁸⁷, în sensul că simulația ar reprezenta un aspect particular al „conflictului” între teoria voinței interne și cea a voinței declarate. În realitate, simulația reflectă ambele principii, în sensul că între părți produce efecte actul secret prevalând voința reală asupra celei declarate și, doar în mod excepțional, acordă întâietate voinței declarate față de cea internă.

Creditorii chirografari ai simulanților sunt adesea vizați prin consecințele aparenței create prin simulație, atunci când debitorii aleg această cale pentru a sustrage bunul urmării creditorului chirografar. Spre deosebire de acțiunea oblică, ce reprezintă haina juridică pe care o îmbracă orice fel de acțiune, indiferent de natura ei, introdusă de creditor în numele debitorului nediligent⁸⁸, acțiunea în declararea simulației atacă întotdeauna un complex de acte juridice, cu scopul de a restabili realitatea și, alături de acțiunea pauliană face inopozabile față de creditorii chirografari a actelor juridice prin care debitorii urmăresc să-i

⁸³ V. Stoica, M. Ronea, Nota II sub dec. nr. 9 din 18 februarie 1968 a Fostului Trib. Suprem în Dreptul nr. 2-3/1991, p. 46 - Etimologic, termenul „simulație” derivă din latinescul *simulatio*, - *onis*, ce semnifică „prefăcătorie”, „artificiu”, „fals”, „aparență”, în timp ce *simul* semnifică „în același timp”, „totodată”, „împreună”.

⁸⁴ F.A. Baias, *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*, Ed. Rosetti, București, 2003, p. 11.

⁸⁵ P. Vasilescu, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*, Ed. Rosetti, București, 2003, p. 241.

⁸⁶ Ibidem.

⁸⁷ D. Cosma, *Teoria generală a actului juridic civil*, Ed. Științifică, București, 1969, p. 394-396.

⁸⁸ F.A. Baias, *Op. cit.*, p. 225.

prejudiciale și să-i împiedice să își execute creanțele garantate cu gajul lor general.

2. Efectele simulației în actuala reglementare a Codului civil

Urmărind prezentarea aspectelor considerate relevante, pentru înțelegerea efectelor pe care le produce simulația față de creditorii chirografari și modalitatea în care aceștia își pot proteja dreptul de gaj general asupra patrimoniului debitorului, în cele ce urmează vom analiza efectele simulației între părți și celelalte subiecte de drept, inclusiv efectele simulației față de creditorii chirografari din perspectiva dreptului de gaj general al acestora asupra patrimoniului părților simulației.

2.1. Calificarea subiectelor de drept în raport cu simulația

Înainte de a stabili poziția creditorilor chirografari față de actele ce constituie simulația, apreciem că este necesar să stabilim persoanele care au calitatea de „părți” și de „terți”, față de actele menționate, și anume pe cine leagă actul secret, cine sunt cei care pot să îl ignore, față de care dintre acestea produce efecte numai actul public și care sunt subiectele de drept cărora simulația le este absolut indiferentă.

Pentru a stabili persoanele care au calitatea de „părți” ale simulației ne raportăm la definiția părților actului

juridic⁸⁹, și afirmăm că prin părțile simulației se înțeleg persoanele care încheie actul juridic secret și acordul simulatoriu, personal sau prin reprezentare, și în patrimoniul ori persoana cărora se produc efectele actului respectiv⁹⁰.

Actul secret încheiat prin reprezentant produce efecte față de reprezentat. Astfel, *représentat est partie à l'acte occult et celui-ci est opposable, il produit les effets à l'égard de lui*⁹¹. Cu atât mai puțin se poate prevala de calitatea de terț mandantul ascuns din cadrul convenției de *prête-nom*, care este chiar parte a actului secret. De asemenea, nu poate invoca faptul că ar fi un terț față de simulație persoana al cărei soț a încheiat actul și în calitate de mandatar al său, potrivit prezumției de mandat tacit reciproc prevăzută de art. 35 din Codul familiei⁹²: atât timp cât nu răstoarnă această prezumție, actul secret îi este opozabil soțului neparticipant la simulație.

Pentru aceasta, însă, este necesar ca mandantul să-l fi împuternicit pe mandatar să participe la operațiunea juridică a simulației. În caz contrar, actul secret va fi considerat ca fiind încheiat cu depășirea împuternicirilor primite și nu va produce efecte față de mandant, cu excepția cazului în care acesta îl va ratifica, expres sau tacit, potrivit art. 1546 alin. 2 C.civ. (*ratihabito mandato*

⁸⁹ A se vedea în același sens A. Pop, Gh. Beleiu, *Drept civil. Teoria generală a dreptului civil*, Universitatea București, 1980, p. 314; D. Cosma, *Op. cit.*, p. 68.

⁹⁰ G. Boroi, *Drept civil. Partea generală*, ediția a II-a revizuită și adăugită, Ed. All Beck, 1999, București, p. 216.

⁹¹ „Contra-înscrisul întocmit de un mandatar, este opozabil persoanei reprezentate”, C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu,

Tratat de drept civil român, vol. II, ediția a II-a, ediție îngrijită de D. Rădescu, Ed. All Beck, 1998, p. 56-57. În același sens, D. Cosma, *Op. cit.*, p. 404. Aceeași opinie a fost exprimată în doctrina franceză, M. Dagot, *La simulation en droit privé*, Thèse pour le doctorat, Librairie générale de droit et de jurisprudence R. Pichon et R. Durand-Auzias, Paris, 1967, p. 134.

⁹² F. A. Baiaș, *Op. cit.*, p. 131.

aequiparatur)⁹³, caz în care simulația îi devine opozabilă. În lipsa ratificării, simulația ar mai putea fi opozabilă mandantului în condițiile existenței unui mandat aparent, adică atunci când cocontractantul a avut credința scuzabilă și legitimă că mandatarul a fost împuternicit să încheie actul secret și acordul simulatoriu. În lipsa ratificării și a existenței mandatului aparent, încheierea unei simulații cu trecerea peste limitele mandatului face ca aceasta să nu îi fie opozabilă mandantului, care va deveni un terț față de actul secret, bucurându-se de protecția pe care i-o oferă art. 1175 C.civ.

Actul ocult încheiat prin reprezentant își păstrează acest caracter, chiar dacă existența lui este cunoscută și de reprezentanții părților, întrucât publicitatea trebuie raportată la persoanele cărora le este adresată simulația, care nu ar trebui să aibă cunoștință de încheierea acesteia.

Soluția dată problemelor prezentate anterior a fost identică și în ceea ce privește reprezentarea legală, atât în doctrină⁹⁴, cât și în jurisprudență⁹⁵.

Încercând să definim noțiunea de „terți”, în materie de simulație, trebuie să avem în vedere că dispozițiile art. 1175 C.civ. nu au în vedere terții absoluți, *penitus extranei*, ci acele persoane cărora le este adresată simulația, care sunt prejudiciate prin actul secret încheiat de părți.

Astfel, vom analiza categoria avânzilor-cauză, față de operațiunea simulației și în ce măsură își păstrează această calitate sau devin terți față de actul secret.

În ceea ce privește succesorii *universali*, din punctul de vedere al efectelor simulației, art. 1175 C.civ. îi asimilează părților: “Actul secret, care modifică un act public, nu poate avea efecte decât între părțile contractante și *succesorii lor universali (...)*”.

Aceeași soluție se impune și pentru *succesorii cu titlu universal*, care dobândesc de la autorul lor numai o fracțiune din patrimoniu, între cele două categorii de succesorii neexistând o deosebire de ordin calitativ, ci numai una ordin cantitativ, în sensul că primii dobândesc un patrimoniu întreg, în timp ce ultimii primesc numai o parte dintr-un patrimoniu. Deci ambele categorii, atât succesorii *universali*⁹⁶, cât și succesorii cu titlu *universal*⁹⁷, sunt continuatori ai persoanei autorului lor și se poate spune că, în cazul unei simulații, efectele actului secret se produc și asupra succesorilor cu titlu *universal* ai părților.

Succesorii *universali* și cu titlu *universal*, deși sunt asimilați părților și, în principiu, actul secret are putere asupra lor, au, totuși, o poziție aparte: puterea actului secret încetează în ceea ce-i privește în momentul în care acel act este îndreptat tocmai împotriva

⁹³ Fr. Deak, *Curs de drept civil. Dreptul obligațiilor. Partea I. Teoria generală a obligațiilor*, Universitatea București, 1960, p. 355.

⁹⁴ F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 132. În doctrina franceză M. Dagot, *La simulation en droit privé*, Thèse pour le doctorat, Librairie générale de droit et de jurisprudence R. Pichon et R. Durand-Auzias, Paris, 1967, p. 134.

⁹⁵ Instanța a admis excepția lipsei calității

procesuale pasive a unuia dintre părți, întrucât acesta nu era parte în contractul public, ci doar mandatar al părâtului E.E. Jud. Sectorului 3 București, secț. civ., sent. civ. nr. 8970/10.10.2008, publicată pe www.jurisprudenta.org.

⁹⁶ Intră în această categorie moștenitorii legali și legatarii *universali*.

⁹⁷ Intră în această categorie legatarii cu titlu *universal* ai părților.

drepturilor lor și îi prejudiciază. Într-o asemenea ipoteză, ei devin terți față de simulație, în sensul art. 1175 C.civ., iar actul ocult nu le mai este opozabil⁹⁸. În jurisprudență⁹⁹ au fost pronunțate soluții în același sens, în sensul că moștenitorul rezervatar este considerat terț față de un act simulat îndreptat împotriva sa, de exemplu pentru a atinge rezerva sa succesorală.

În ceea ce privește *succesorii cu titlu particular* în materia simulației, aceștia

sunt cei care dobândesc de la simulanți un drept individual determinat cu privire la bunul care a format obiectul derivat al actelor juridice componente ale simulației. Succesorii cu titlu particular nu sunt, în principiu, avânzi-cauză în raport cu actul secret, ci ei devin terți față de simulație, beneficiind de regimul de protecție instituit pentru terți de art. 1175 C.civ., astfel că numai actul public le este opozabil, nu și cel secret¹⁰⁰.

⁹⁸ F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 135.

⁹⁹ A se vedea Trib. Jud. Suceava., dec. civ. nr. 796/1985, Revista română de drept nr. 6/1986, p. 73, publicată și în M.M. Pivniceru, C.Susanu, D.Tătărușanu, *Moștenirea legală și testamentară. Împărțeala moștenirii, Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2006, p. 71. Instanța a reținut că acțiunea în declararea simulației, prin care doi frați chemau în judecată pe cele două surori ale lor, spre a se constata că două acte de vânzare-cumpărare, prin care, fiecare din ele, au cumpărat câte un imobil de la părinții lor, în realitate, donații deghizate, poate fi admisă numai în cadrul unei acțiuni în reducere a liberalităților făcute de autorii comuni ai părților (părinții), deoarece prin necunoașterea masei succesoriale, este imposibil de stabilit care este rezerva succesorală și cotitatea disponibilă, așadar, în ce măsură donațiile în litigiu sunt sau nu reductibile și deci dacă reclamanții au sau nu interesul de a cere, în cauză, constatarea simulației.

¹⁰⁰ Jurisprudența a pronunțat soluții în același sens. Astfel, reclamanta a formulat acțiune prin care a solicitat ca, prin hotărâre judecătorească, să se constate nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 5071 din 13 noiembrie 1996 la BNP M. București, între pârâta P.M. și S.C., cu privire la apartamentul din București, sectorul 2, să se dispună evacuarea pârâților din imobil pentru lipsa de titlu, cu motivarea că s-a obținut o hotărâre prin care s-a constatat simulația contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 8207/1982 la fostul Notariat al Sectorului 2 București, ca fiind încheiat prin interpunere de persoane, și s-a statuat că adevărații proprietari ai apartamentului sus-menționat sunt reclamanta B.M. și B.A., ulterior decedat, avându-i ca moștenitori pe reclamanta B.M., în calitate de

soție supraviețuitoare, și pe S.C., în calitate de fiică. Reclamanta a mai arătat că pârâta P. M. a cunoscut situația juridică a imobilului și, totuși, l-a cumpărat de la fiica sa, S.C., invocând nulitatea absolută a contractului astfel încheiat, pentru cauză ilicită și imorală. Acțiunea a fost respinsă în primă instanță, soluție menținută de instanța de apel. În examinarea recursului a declarat de reclamanta R.A., din perspectiva motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ., curtea a constatat că probele administrate în cauză nu au dovedit cunoașterea de către pârâți a actului secret încheiat, prin care a fost simulat actul aparent, dar public, autentificat la notariat, în care cumpărător și, deci, proprietar este menționată fiica reclamantei, S.C., de la care, la rândul lor, au cumpărat pârâții. În condițiile arătate, pârâții sunt cumpărători de bună-credință și terți față de actul secret, necunoscut de ei, iar, potrivit dispozițiilor art. 1175 C.civ., efecte privitoare la valabilitatea actului de vânzare-cumpărare încheiat de ei are doar actul public, aparent, autentificat sub nr. 8207/1982, care menționează ca proprietară-vânzătoare pe fiica reclamantei, S.C., cu atât mai mult cu cât constatarea simulației contractului nr. 8207/1982 (sus-menționat) s-a făcut după dobândirea apartamentului de către pârâți, potrivit sentinței civile nr. 6552/1998 a Judecătoriei Sectorului 2 București. Având în vedere considerentele reținute, Curtea a respins, ca nefondat, recursul reclamantei B.A. C.A. București, secț. a III-a civ., dec. civ. nr. 398/8.02.2002, în P. J.C. 2001-2002, p. 287 republicată în L.C. Stoica, *Ineficacitatea actului juridic civil, Practică judiciară. II. Rezoluțiunea, rezilierea, revocarea, reducere, caducitatea, inopozabilitatea*, Ed. Hamangiu 2009, p. 351-353. A se vedea în același sens, F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 135.

În ceea ce privește *creditorii chirografari*, aceștia se vor transfera, de asemenea, din avânzi-cauză, calitate conferită de dispozițiile art. 973 C.civ., în terți, în accepțiunea instituției simulației. Astfel, atunci când acționează pentru a-și apăra dreptul de gaj general, pus în primejdie de actele debitorilor, creditorii chirografari sunt îndreptățiți să refuze efectele actelor juridice simulate încheiate de către debitorii lor.

După cum se poate observa, în materia simulației sfera terților are o compunere specifică.

Terți în materia simulației sunt cei ce invocă față de simulanți un drept propriu, independent, născut din lege sau din acte juridice încheiate cu autorul lor, fiind îndreptățiți ca, în condițiile prevăzute de art. 1175 C.civ., să refuze efectele actului juridic secret care lezează drepturile lor¹⁰¹. În concret, pot avea calitatea de terți toate persoanele incluse în categoria avânzilor-cauză: succesorii cu titlu particular și creditorii chirografari, și,

doar în anumite situații, succesorii universali și succesorii cu titlu universal¹⁰².

Pentru a se realiza transferul între categoria avânzilor-cauză și categoria terților, trebuie, însă, ca succesorii cu titlu particular și creditorii chirografari¹⁰³ să se întemeieze pe actul public, mincinos cu *bună-credință*. Astfel, aceștia nu trebuie să aibă cunoștință despre existența simulației în momentul în care s-a născut dreptul lor¹⁰⁴ sau, mai larg, interesele lor¹⁰⁵ ce pot fi afectate de actul secret. Avem în vedere acele persoane care nu au cunoștință sau nu pot fi prezumate că au cunoștință de existența actului ascuns, astfel încât n-au putut consimți la efectele acestuia față de ei¹⁰⁶. Cei care nu au cunoștință de existența simulației, care au ignorat-o cu inocență, sunt calificați a fi de bună-credință, în opoziție cu aceia care au cunoscut simulația și care sunt considerați a fi de rea-credință¹⁰⁷. Reaua-credință - cunoașterea simulației - le răpește calitatea de terți, pentru a le

¹⁰¹ În jurisprudență s-a apreciat că are calitate de terț în materia simulației, soțul cumpărătorului unui imobil, ce nu a participat la încheierea tranzacției în calitate de cumpărător, care a fost chemat în judecată pentru a se dovedi caracterul simulat al actului public, în ceea ce privește deghizarea modalității de plată a prețului tranzacției, în sensul că deși se menționează în actul public că ar fi fost plătit în integralitate la momentul încheierii contractului, din contraînscrisul încheiat în ziua anterioară între părțile din contractul public, se menționează că acesta urmează a fi plătit în rate pe o perioadă de 2 ani. Jud. Sect. 6 București, sent. civ. nr. 1740/2009, rămasă definitivă prin dec. civ. nr. 4013/R/5.10.2010, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VII-a civ., nepublicată.

¹⁰² Aceștia devin terți doar în cazul în care actul secret este de natură să le prejudicieze drepturile lor proprii, altele decât cele dobândite de la autorul lor.

¹⁰³ Această condiție nu este cerută în cazul succesorilor universali și a succesorilor cu titlu universal, fiind considerată suficientă atingerea adusă dreptului lor prin actul secret pentru a le conferi dreptul de a invoca inopozabilitatea față de ei a actului secret, fără a li se cere și condiția de a fi fost de bună credință, adică de a fi ignorat existența simulației care îi prejudicia, întrucât dreptul său nu este fundat pe aparența creată prin actul public, ca în cazul succesorului cu titlu particular și al creditorului chirografar, ci este independent de aceasta. F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 158.

¹⁰⁴ C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Op. cit.*, p. 856. În același sens, în doctrina franceză, M. Dagot, *La simulation en droit privé*, Thèse pour le doctorat, Librairie générale de droit et de jurisprudence R. Pichon et R. Durand-Auzias, Paris, 1967, p. 152.

¹⁰⁵ A se vedea C-tin. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. All Beck, București, 1999, p. 77.

impune statutul de avânzi-cauză: au cunoscut actul secret și consecințele sale asupra propriului drept și se presupune că au consimțit la acestea, astfel încât trebuie să le accepte¹⁰⁸.

Art. 1899 alin. 2 C.civ., aplicabil și în materia simulației, instituie o prezumție *juris tantum* de existență a bunei – credințe, sarcina probei contrare incumbând celui ce pretinde că adversarul său a fost de rea-credință și a avut cunoștință despre actul secret, fiindu-i refuzată, pe cale de consecință, calitatea de terț și protecția pe care aceasta i-o asigură față de opozabilitatea actului ocult¹⁰⁹.

Această prezumție îl scutește pe acela care o invocă să dovedească existența unei erori invincibile și comune cu privire la caracterul simulat al actului aparent, ceea ce constituie o derogare de la principiile generale care guvernează teoria aparenței¹¹⁰. Această diferență de regim probatoriu în domeniul aparenței a fost corect justificată, pe de o parte prin faptul că în materia simulației aparența a fost creată în mod voluntar, ceea ce justifică un tratament mai puțin sever al celor care se pretind prejudiciați, iar pe de

altă parte prin faptul că textul care reglementează simulația nu o cere, iar dacă ar fi impusă ar restrânge aplicarea normei de favoare pe care el o conține¹¹¹.

În ceea ce privește momentul la care trebuie să existe buna-credință pentru ca acela care o invocă să aibă calitatea de terț, în momentul dobândirii dreptului care poate fi afectat de actul ocult, titularul dreptului trebuie să nu aibă nici cel mai mic indiciu despre existența simulației. Dacă terțul află anterior aceluși moment despre existența simulației el va fi de rea-credință la momentul dobândirii dreptului, pe cale de consecință nu va mai avea calitate de terț, ci de având-cauză, fiindu-i opozabil actul secret încheiat de părți. În cazul în care, ulterior dobândirii dreptului află despre existența actului ascuns, el nu pierde beneficiul câștigat al bunei-credințe și nici protecția pe care calitatea de terț o asigură față de efectele contra-înscrisului, deoarece reaua-credință ulterioară nu poate să îl vatăme (*mala fides superveniens non nocet*).

Dacă succesoriului cu titlu particular îi revin anumite obligații de verificare a

¹⁰⁶ A se vedea C. A. Diaconu, *Principiul inopozabilității contractelor față de terți. Noțiunea de terț*. Teză de doctorat, Universitatea din București, 1947, p. 93.

¹⁰⁷ Cunoașterea de către soția cumpărătorului a acordului simulatoriu privitor la caracterul deghizat al modalității de plată a prețului, înainte de încheierea actului public, are ca efect opozabilitatea către aceasta a contraînscrisului încheiat între părțile din actul simulat, deși interesul său era în sensul de a invoca actul public în procesul de partaj cu fostul său soț, părătul V.I. În acest sens, instanța de recurs a admis recursul recurentului – reclamant, vânzător al imobilului, a modificat, în tot, decizia recurată și a admis apelul declarat împotriva sentinței instanței de fond, schimbând în tot sentința

apelată, în sensul că admite acțiunea formulată de reclamantul V.V., în contradictoriu cu pârâții V.I. și V.D.D. și constată caracterul simulat al clauzei referitoare la modalitatea de plată a prețului și încasarea acestuia, cuprinsă în contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2290/2003, urmând a se da eficiență sub acest aspect înscrisului secret intitulat „convenție”, încheiat la data de 11.12.2003. Curtea de Apel București, Secția a VII-a civ., dec. civ. nr. 4013/R/ 5.10.2010, nepublicată.

¹⁰⁸ A se vedea F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 143.

¹⁰⁹ *Ibidem*, p. 144.

¹¹⁰ Tr. Ionașcu, *Ideea de aparență și rolul său în dreptul civil român modern*, Universitatea din București, Facultatea de Drept, 1943, p. 30.

¹¹¹ F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 144.

existenței dreptului în patrimoniul transmitătorului la momentul dobândirii dreptului, a căror îndeplinire poate forma opinia cu privire la buna sau rea-credință a acestuia în cazul creditorilor chirografari, aceștia nu au o astfel de obligație, de a cerceta registrele de publicitate imobiliară, deoarece dreptul lor de gaj general nu este supus unor asemenea formalități¹¹².

Pe cale de consecință, prezumția de bună-credință a acestora, instituită de art. 1899 alin. 2 Cod civil, nu este răsturnată, *de plano*, în cazul în care dreptul debitorului a fost supus formalităților de publicitate, prin înscrierea fie în registrele de transcripțiuni și inscripțiuni, fie în registrele de carte funciară, ci doar în cazul în care se va face dovada că a luat cunoștință efectiv de existența actului secret.

2.2. Efectele simulației

Efectele simulației sunt diferite, în funcție de scopul urmărit de părți la momentul încheierii actului secret și a acordului simulatoriu, care dă simulației un caracter licit sau ilicit. Astfel, dacă părțile au urmărit doar a păstra caracterul secret al actului ascuns, manifestarea de voință fiind exprimată în acord cu legea și cu bunele moravuri, efectele actului secret, ca urmare a aplicării principiului libertății de voință, se va produce între părți, iar față de terți își va produce efectele actul secret sau

actul public, după cum au fost de bună sau de rea-credință, aplicându-se teoria aparenței. Actul va fi efectul simulației ilicite, în cazul în care prin manifestarea de voință se încalcă legea, ordinea publică și regulile moralei, în acest caz fiind aplicabilă sancțiunea nulității.

În acest articol vom trata doar efectele simulației licite, urmărind modalitatea în care funcționează instituția simulației și sancțiunile specifice ale acesteia față de părți.

2.2.1. Efectele între părți, succesorii universali și succesorii cu titlu universal

Între părțile simulației și succesorii lor universali sau cu titlu universal, actul public sau acele prevederi ale actului aparent asupra cărora poartă acordul simulatoriu, nu produc nici un efect, deoarece nu sunt pentru ele o realitate juridică, ci doar o aparență juridică: voința lor a fost ca raporturile dintre ele să fie guvernate numai de prevederile actului secret¹¹³.

Între părți produce efecte actul juridic secret, făcându-se aplicarea principiului forței obligatorii a contractului, *pacta sunt servanda*. Putem spune că art. 1175 Cod civil prevede că discordanța între actul public și actul secret se rezolvă între acestea în beneficiul celui de-al doilea. Pe de altă parte observăm că acest caracter ocult al actului juridic ce exprimă voința reală

¹¹² *Ibidem*, p. 156.

¹¹³ În doctrina franceză s-a afirmat că actul public, simulat, este nul ori inexistent, Al. Degré, *Scieri juridice, vol. I, Materii de drept civil*, Ed. Tipografiei, Gutenberg, Joseph, Göbl, București, 1900, p. 320. Față de dispozițiile art. 1175 C.civ., niciuna dintre aceste soluții nu poate fi acceptată, de vreme ce consacră faptul că acest act este

singurul care produce efecte față de terții care s-au încrezut în aparența creată prin intermediul său, în acest sens, în doctrină opinându-se că teoria actului inexistent este considerată deopotrivă falsă și inutilă, G. Boroș, *op. cit.*, p. 233-234; A. Pop, Gh. Beleiu, *Drept civil. Teoria generală a dreptului civil*, Universitatea București, 1980, p. 360.

a părților nu atrage nulitatea actului secret¹¹⁴ și nici nulitatea actului public¹¹⁵.

De asemenea, față de succesorii universali și succesorii cu titlu universal, art. 1175 Cod civil prevede că produce efecte actul secret. În situația în care simulația este îndreptată împotriva unui succesor universal, în sensul că urmărește să ascundă un act prin care se atinge rezerva sa succesorală, acesta trebuie considerat terț față de actul simulat¹¹⁶. În acest caz, succesorul universal nu-l mai reprezintă pe autorul său în raport cu cealaltă parte a acordului simulator, nu mai este ținut de obligațiile pe care autorul său și le-a asumat față de cocontractant. Succesorul universal își apără dreptul propriu ce i-a fost atins prin simulație. Pentru succesorul vătămat în drepturile sale

successorale, actul juridic devine un fapt juridic, pe care îl poate combate prin orice mijloc de probă.

Moștenitorul devine, însă, terț numai în raport de actele secrete cu titlu gratuit făcute de autorul său și numai în limitele necesare complinirii rezervei sale, actele secrete cu titlu oneros fiind opozabile tuturor moștenitorilor, indiferent că sunt sau nu rezervatari, acestea putând fi atacate de moștenitori decât în aceleași condiții în care ar fi putut-o face și autorul.

Sanțiunea care intervine față de părți și succesorii universali și cu titlu universal în cazul simulației este inopozabilitatea actului secret față de terți. Inopozabilitatea actului ascuns față de terți este atributul minim pe care simulanții trebuie să îl plătească pentru recursul la tehnica simulației¹¹⁷. Aceștia

¹¹⁴ Avem în vedere situația în care acesta îndeplinește condițiile de fond cerute de lege pentru încheierea sa valabilă. Jurisprudența, verificând într-un caz de speță caracterul ilicit al simulației, a arătat că nu se poate aprecia lipsa cauzei licite în ceea ce privește actul secret, în sensul că atitudinea ulterioară a părții T., de nerecunoaștere a acordului simulatoriu nu aruncă înțelegera inițială a părților pe tărâmul ilicitului, o astfel de cauză contrară legii, bunelor moravuri, putând conduce la desființarea actului juridic numai în măsura în care a existat la data întocmirii lui, în timp ce reclamantii invocă o asemenea împrejurare ulterior perfectării convenției. Judecătoria Sectorului 6 București, sent. civ. nr. 3952/2008, nepublicată.

¹¹⁵ În acest sens, instanța a admis primul capăt de cerere prin care a constatat intervenită simulația între părți, în sensul că prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 1633/15.08.2005 de BNP M.P., părții P., în calitate de vânzător, au transmis dreptul de proprietate asupra imobilului-camara 004, situată în București, sector 6 către reclamanta R.C., în calitate de cumpărătoare, părta T. I. fiind doar persoana interpusă. Instanța a respins cel de-al doilea capăt de cerere, prin care reclamanta a solicitat anularea actului public, deoarece această sancțiune nu este un efect direct al acțiunii în simulație, ci acela de a face să înceteze caracterul ocult, secret al contraînscrisului. Așadar, contractul secret devine public și

urmează a produce efecte între simulanți, reclamanta putând invoca, ca urmare a admiterii primului capăt de cerere, dreptul de proprietate asupra camerei nr. 004, în detrimentul părților T., care figurează ca și cumpărători doar în actul public, mincinos și care le este opozabil doar terților de bună-credință. Prin urmare, între părțile simulației (reclamanta și cei 4 părți) actul public (contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 1633/15.08.2005) nu produce niciun efect, deoarece acesta nu este pentru ele o realitate juridică, ci doar o aparență juridică, voința lor fiind în sensul ca, sub valul actului ostensibil, raporturile dintre ele să fie guvernate numai de prevederile actului secret. Judecătoria Sectorului 6 București, sent. civ. nr. 3952/2008, nepublicată.

¹¹⁶ G. Chivu, *Simulația în teoria și practica dreptului civil*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2001, p. 82; F.A. Baias, *Op. cit.*, p. 156. În același sens, în jurisprudență s-a apreciat că fiind în situația unei simulații și având în vedere dispozițiile art.1175 Cod civil, chiar dacă în prezent reclamanta are calitatea și de succesor al fiicei sale decedate, la data încheierii actelor publice era un terț și, în conformitate cu teza finală din art. 1175 Cod civil, nu era necesar în cadrul prezentului litigiu să facă dovada întocmirii înscrisului secret între reclamantă (mamă), fiica sa, E. M.-M., care, ulterior, a decedat și vânzător. Judecătoria Iași, sect. civ., sent. civ. nr. 4200/19.04.2007, publicată pe www.jurisprudenta.org.

¹¹⁷ P. Vasilescu, *Op. cit.*, p. 29.

vor trebui să suporte consecințele actului public, în relațiile cu terții, în condițiile în care manifestarea lor de voință a fost cea exprimată prin actul secret. Altfel spus, în raporturile cu terții, singurul act care va produce efecte juridice va fi cel aparent, nedorit în realitate de simulanți, care se vor vedea puși în situația paradoxală de a accepta consecințele propriei minciuni juridice¹¹⁸.

2.2.2. Efectele față de terți, succesorii cu titlu particular și creditorii chirografari

După cum am menționat anterior, terți în materia simulației sunt succesorul cu titlu particular ce a dobândit dreptul cu titlu oneros și creditorul chirografar.

Efectele simulației se produc față de terți, după cum aceștia au avut sau nu au avut cunoștință de existența actului secret la dobândirea dreptului căruia i se aduce atingere prin simulație.

În raporturile cu părțile, terților de bună-credință li se recunoaște un drept de opțiune: pot să respingă efectele actului ascuns față de ei, atunci când acesta le afectează interesele, sau pot să invoce în favoarea lor același act, dacă acesta le slujește interesele¹¹⁹. Astfel, „creditorii chirografari și succesorii particulari pot (...) totdeauna nesocoti actul secret și considera ca singur valabil actul aparent”¹²⁰. Inopozabilitatea actului secret este o aplicație a ideii de aparență. Inopozabilitatea vizează protejarea terților înșelați de aparența creată prin actul mincinos. Actul ocult nu va produce nici un efect împotriva lor, deoarece ei „nu pot și nu trebuie să fie prejudiciați printr-un act a cărui existență, prin ipoteză, au ignorat-o”¹²¹. Inopozabilitatea presupune aptitudinea lor de a-și apăra drepturile, întemeindu-se exclusiv pe prevederile actului public¹²², singurul pe care au putut să îl cunoască. În același sens, jurispru-

¹¹⁸ F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 183.

¹¹⁹ A se vedea D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, tomul al VII-lea, Tipografia Națională, Iași, 1901, p. 166; C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Op. cit.*, p. 856-857; Tr. Ionașcu, *op. cit.*, p. 793; Fr. Deak, *Curs de drept civil. Dreptul obligațiilor. Partea I. Teoria generală a obligațiilor*, Universitatea București, 1960, p. 155-156; D. Cosma, *Op. cit.*, p. 407; C-tin. Stătescu, C. Bîrsan, *Op. cit.*, p. 77; L. Pop, *Tratat de drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Chemarea, Iași, 1994, p. 129; G. Chivu, *Op. cit.*, p. 87-88 și 93, F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 184. Pentru doctrina franceză, a se vedea, spre exemplu: C. L. Flavian, *De contre-lettres*, Librairie du Recueil Sirey, Paris, 1929, p. 130-131. Jurisprudență a consacrat și ea același punct de vedere: a se vedea Trib. Cluj, col. civ. dec. nr. 3753/1956, în „Legalitatea Populară” nr. 12/1956, p. 1527-1528

(cu nota aprobativă a lui C. Linzmayer, p. 1528-1529) În cuprinsul acestei decizii se subliniază că nici o dispoziție legală nu interzice terților a se prevala de actul secret. În speță, terțul subachizitor de rea-credință, cunoscând faptul că prima vânzare era reală și fiind chiar avertizat de vânzătorul inițial să nu cumpere imobilul, așa încât urma să suporte consecințele anulării actului secret și, implicit, a celui aparent pentru fraudă la lege. În același sens, C.S.J., sec. civ., dec. civ. nr. 2160/1992, în Dreptul nr. 10-11/1993, p. 124.

¹²⁰ C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Op. cit.*, p. 855; în același sens din doctrina franceză, M. Dagot, *La simulation en droit privé*, Thèse pour le doctorat, Librairie générale de droit et de jurisprudence R. Pichon et R. Durand-Auzias, Paris, 1967, p. 129-131.

¹²¹ D. Cosma, *Op. cit.*, p. 406; C-tin. Stătescu, C. Bîrsan, *Op. cit.*, p. 77; L. Pop, *Op. cit.*, p. 128-129.

¹²² F. A. Baias, *Op. cit.*, p. 182.

dența¹²³ noastră a fost constantă în aplicarea acestei reguli. Pentru a invoca inopozabilitatea, terțul nu trebuie să dovedească faptul că actul secret îl prejudiciază, legiuitorul instituind o prezumție absolută de existență a prejudiciului în dauna terților, rezultând din chiar necunoașterea actului real¹²⁴, opinie împărtășită și de jurisprudență¹²⁵.

Creditorii chirografari ai simulanților sunt adesea ținta spre care aceștia îndreaptă consecințele aparentei create prin simulație, cazurile frecvente fiind cele ale simulației absolute. O astfel de situație este cea în care, spre a sustrage bunul său urmării de către creditorul chirografar, debitorul îl înstrăinează printr-un act public, în actul secret făcându-se, însă, precizarea că vânzarea este fictivă și, în consecință, dreptul de proprietate nu se transmite între cei doi.

În acest caz trebuie să facem distincție între interesele fiecăruia dintre creditorii chirografari ai dobânditorului fictiv sau ai înstrăinătorului fictiv.

Creditorul dobânditorului fictiv va invoca în favoarea lui art. 1175 C.civ., care declară actul secret inopozabil terților, deoarece actul secret, constatând activitatea dreptului debitorului său, îi afectează gajul general, și se va prevala de actul public, potrivit căruia patrimoniul debitorului său a sporit.

De asemenea, terții pot să invoce, în raporturile cu părțile, în apărarea drepturilor lor, actul secret și să își întemeieze drepturile pe efectele produse de acesta. Este cazul creditorilor chirografari ai înstrăinătorului fictiv, ai proprietarului din patrimoniul căruia nu au ieșit bunurile. Acesta va avea interes să invoce actul secret, care stipulează fictivitatea tranzacției și prezența dreptului în patrimoniul debitorului său, pentru a-și putea satisface creanța pe care o are față de debitorul ce tinde să-și creeze o stare de insolvabilitate fictivă.

Această opinie a fost avansată prin interpretarea *per a contrario* a tezei a doua a art. 1175, ce reprezintă o *normă permisivă*, care dă dreptul destinatarilor ei (terții) să aibă conduita prescrisă de ea sau, după cum le dictează interesele, o altă conduită¹²⁶.

Jurisprudența¹²⁷ împărtășește același punct de vedere, și anume că cei care au avut cunoștință de simulație, fie apreciind că actul secret nu îi prejudiciază, fie acceptând posibilitatea de a-i prejudicia, conservându-și, astfel, calitatea de avânzi-cauză, nu pot reclama un drept de opțiune, pentru bunul motiv că ei nu se pot întemeia niciodată pe actul public.

Astfel, terților care au fost de rea-credință actul secret le este tot timpul opozabil, în timp ce terților de

¹²³ Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 1139/1972, în Repertoriu 1969-1975, p. 120-121, pct.158, Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 136/1970, în Culegere de Decizii 1970, p. 97, C.A. București, secț. civ., dec. civ., 1602/19.11.2009, publicată pe www.jurisprudenta.org

¹²⁴ M. Dagot, *La simulation en droit privé*, Thèse pour le doctorat, Librairie générale de droit et de jurisprudence R. Pichon et R. Durand-Auzias, Paris, 1967, p. 151, F. A. Baïas, *Op. cit.*, p. 184.

¹²⁵ Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 1139/1972, în Repertoriu 1969-1975, p. 120-121, pct. 158.

¹²⁶ T.R. Popescu, P. Anca, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Științifică, București, 1968, p. 127

¹²⁷ Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 32/1955, în Legalitatea Populară nr. 1/1955, p. 88, unde se spune: "numai terțul care nu a cunoscut simulația are situația privilegiată născută din dreptul de opțiune".

bună-credință fiecare dintre cele două acte le este opozabil în funcție de interesul personal al fiecăruia.

Doctrina a justificat dreptul de opțiune al terților de bună-credință, atât prin prisma teoriei aparenței, cât și a ideii de echitate. Spre deosebire de terții de bună credință, terții care au avut cunoștință de existența simulației și au contractat cu părțile simulației și-au asumat conștient un risc, urmând să suporte consecințele.

Pornind de la principiile relativității și opozabilității actului juridic civil, în ceea ce privește efectele simulației față de terți, în doctrină s-a analizat dacă dispozițiile art. 1175 Cod civil reprezintă o aplicație într-un caz particular a dispozițiilor art. 973 Cod civil. Corelând dreptul intern cu dreptul francez¹²⁸, unde literatura de specialitate a exprimat un punct de vedere negativ cu privire la identitatea dintre cele două texte legale, și în doctrina internă¹²⁹ s-a susținut că inopozabilitatea reglementată de art. 973 C.civ. îi ocrotește pe terții desăvârșiți și are alt conținut decât inopozabilitatea față de terți a actului ocult, prevăzută de art. 1175 teza a doua a Codului civil, care îi protejează pe cei care sunt terți în materia simulației. Deci raportul dintre cele două norme juridice nu este unul de identitate (fie ea și parțială, în sensul că art. 1175 ar fi o aplicație specială a art. 973), ci ele sunt complet diferite, în sensul că au un domeniu de aplicare diferit.

2.2.3. Efectele simulației în cazul conflictului dintre terți

În ceea ce privește efectele simulației față de terți poate să apară o

situație specială în care există un conflict între diverse categorii de terți, urmare a dreptului de opțiune a acestora: unii dintre ei au interesul de a invoca în favoarea lor actul public, iar ceilalți au interesul să invoce actul secret.

În ceea ce-i privește pe creditorii chirografari poate apărea un conflict de interese între terți. Conflictul poate să apară între creditorii chirografari ai fiecăruia dintre simulanți: dacă actul simulat este o vânzare fictivă, creditorii fiecărei părți, vânzător și cumpărător, se pot situa pe poziții opuse, fiecare dorind să urmărească bunul-obiect al vânzării. În aceeași situație s-ar putea găsi creditorii părților convenției de prete-nom, respectiv ai mandantului și ai mandatarului ascuns sau, în cazul unui partaj fictiv, poate să apară un conflict între creditorii moștenitorilor și creditorii lui *de cujus*, deoarece ultimii, dacă n-au intervenit la partaj prin intermediul opoziției reglementate de art. 785 C.civ., nu vor mai putea să urmărească datoriile succesiunii decât dacă aceasta a fost acceptată pur și simplu. Creditorii moștenitorilor vor avea interesul să invoce actul public de partaj, iar creditorii succesiunii vor avea interesul să formuleze o acțiune în declararea simulației și să invoce actul secret care stipulează fictivitatea partajului.

Tot astfel, poate să apară un conflict între creditorul chirografar al înstrăinătorului fictiv și creditorul ipotecar al dobânditorului aparent, primul având interesul de a se prevala de actul ascuns pentru a urmări bunul despre care susține că n-a ieșit din patrimoniul debitorului său, în timp ce al doilea va

¹²⁸ F. Laurent, *Principes de droit civil*, Tome XIX, Bruxelles-Paris, 1893, p. 197, Al. Weill, *Le principe de la relativité des conventions en droit*

privé français, these pour le doctorat, Librairie Dalloz, Paris, 1938, p. 186-187.

¹²⁹ A se vedea F.A. Baias, *Op. cit.*, p. 178.

pretinde valabilitatea dreptului său, întemeiat pe actul public.

Dobânditorul aparent poate înstrăina bunul unui terț – succesor cu titlu particular: creditorii chirografari ai înstrăinătorului vor invoca în favoarea lor actul secret pentru a executa silit creanța lor asupra bunului respectiv, în timp ce terțul dobânditor va încerca, bazându-se pe actul public, să păstreze proprietatea bunului dobândit în condițiile arătate.

Pornind de la clasicul conflict dintre creditorul chirografar al vânzătorului aparent și dobânditorul de bună-credință al bunului de la proprietarul aparent, doctrina¹³⁰ a dat soluții diametral opuse.

Dacă doctrina veche¹³¹, pornind de la principiul *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, a dat prioritate creditorului chirografar, argumentând că proprietarul aparent nu putea să transmită altuia dreptul de proprietate asupra unui bun cu privire la care actul secret stipula că nu este al său, creditorul chirografar, în calitate de având-cauză al debitorului său putând să îl reprezinte în actele sale, inclusiv în cele ale simulației, și să se întemeieze pe actul secret care preve-

dea că bunul nu a ieșit din patrimoniul debitorului său, doctrina actuală¹³² a concluzionat în sens contrar, preferând pe dobânditorul de bună-credință al bunului de la proprietarul aparent care „se întemeiază, cu bună-credință, pe actul aparent”.

În argumentarea acestei soluții, s-au dezvoltat contraargumentele primei opinii, arătându-se că atunci când invocă dreptul lor de gaj general, creditorii chirografari ai celui ce a înstrăinat fictiv nu acționează ca reprezentanți ai debitorului lor, ci exercită un drept personal și, drept urmare, nu mai sunt avânzi-cauză, ci sunt terți față de operațiunea simulației. Fiind terți, ei au, fără îndoială, dreptul de opțiune, de a invoca fie actul public, fie actul secret, după cum le dictează interesele, dar au acest drept de opțiune numai în raport cu părțile simulației, nu și cu alți terți, care nu cunosc simulația și cărora, din această cauză, actul secret nu le poate fi opus.

Atât timp cât terții nu au cunoștință decât de contractul aparent și își stabilesc anumite relații cu părțile, întemeindu-se pe aparența ce rezultă din acest contract, trebuie să se dea câștig de cauză terțului de bună-

¹³⁰ Aceeași situație este întâlnită și în jurisprudența franceză. Modalitatea de soluționare a conflictului între doi terți cu interese contrare a fost mult timp controversată. Curtea de casație franceză a statuat, însă, în 1939, cu valoare de principiu pentru jurisprudența franceză că în caz de conflict între terți, trebuie să se dea preferință celui care invocă actul ostensibil, aparent. Instanța supremă franceză a argumentat în sensul că nu trebuie să se înțeleagă prin aceasta că actul secret trebuie să le profite terților, ci că acesta nu trebuie să le dăuneze. Or, este evident că actul secret va dăuna unora dintre terți, dacă aceștia pot să-l opună altor terți. Mai mult trebuie avută în vedere securitatea circuitului civil și trebuie păstrată

realitatea juridică consacrată în ochii terților, prevalând situația aparentă față de situația ocultă. Prin această soluție se apără victima aparenței. Curtea de casație franceză, camera I civ., 25 aprilie 1939, citată în Fr. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, 8e éd., Dalloz, Paris, 2002, p. 533.

¹³¹ Tr. Ionașcu, *Ideea de aparență și rolul său în dreptul civil român modern*, Universitatea din București, Facultatea de Drept, 1943, p. 793-798.

¹³² C-tin. Stătescu, C. Bîrsan, *Op. cit.*, p. 78; D. Cosma, *Op. cit.*, p. 408; T.R. Popescu, *Op. cit.*, p. 128; L. Pop, *Op. cit.*, p. 128; G. Chivu, *Op. cit.*, p. 87-88.

credință la momentul constituirii drepturilor lor, în sensul că nu au cunoscut existența, conținutul contractului secret și caracterul simulat al contractului aparent, în caz contrar fiind primejduită securitatea raporturilor juridice civile¹³³.

Așadar, singurul fundament al efectelor simulației față de terți îl constituie aparența, întemeiată pe regula *error communis facit jus*, interpretată, însă, în sensul său modern, ca eroare legitimă¹³⁴. Astfel, eroarea legitimă a terțului, determinată de aparența creată de actul public, justifică recunoașterea drepturilor sale dobândite în temeiul actului public, precum și aptitudinea sa de a refuza producerea față de el a efectelor actului secret.

Concluzionând, în ceea ce-l privește pe creditorul chirografar, terț în materie de simulație, potrivit actualei reglementări a Codului civil, în măsura în care acesta a fost de bună-credință la momentul constituirii dreptului său, în raporturile cu părțile acesta va avea un drept de opțiune în ceea ce privește actul pe care îl va invoca, în funcție de interesul său pentru satisfacerea creanței pe care o are față de debitorul său. În raporturile cu terții acesta fie va putea să aibă câștig de cauză, în cazul în care interesul său este de a invoca actul public, fie să piardă, în cazul în care satisfacerea dreptului său depinde de actul secret.

În cazul în care acesta a fost de rea-credință la momentul constituirii

dreptului său, în sensul că avea cunoștință despre existența actului secret, acesta nu va putea invoca actul public, indiferent de interesul său, fiindu-i opozabil, întotdeauna, actul secret.

3. Simulația în Noul Cod civil

Simulația își are sediul materiei în Noul Cod civil în secțiunea a 6-a intitulată *Efectele contractului*, subsecțiunea a II-a denumită *Efectele față de terți*, pct. IV, în articolele 1289-1294, ce reglementează efectele simulației între părți, față de terți, raporturile cu creditorii, proba simulației, actele unilaterale și actele nepatrimoniale în domeniul simulației. De asemenea, sunt reglementate aplicații ale simulației în materia convenției matrimoniale (art. 331), a liberalităților (art. 992), a donațiilor (art. 1033), a contractului de tranzacție (art. 2278).

În ceea ce privește reglementarea generală, observăm că Noul Cod civil nu cuprinde o noțiune a simulației, reglementând, în special, efectele acestei instituții. Dispozițiile referitoare la simulație nu se aplică actelor juridice nepatrimoniale, ci doar celor patrimoniale (art. 1294).

Simulația are natura juridică a unei excepții de la principiul opozabilității actului juridic civil, pentru că sancțiunea care intervine este inopozabilitatea actului secret față de terți. Cu toate acestea, după cum vom vedea terții desăvârșiți, *penitus extranei*, la care se

¹³³ G. Chivu, *Op. cit.*, p. 97.

¹³⁴ Pornind de la doctrina franceză, doctrina internă a afirmat că "eroarea legitimă, diferă de concepția clasică prin două caracteristici însemnate. În primul rând, eroarea poate fi individuală, fiind lipsit de importanță dacă nici o altă persoană nu s-ar fi înșelat; în al doilea rând,

nu este necesar ca eroarea să fie imposibil de înlăturat, chiar dacă persoana în cauză ar fi putut înlătura eroarea făcând unele investigații suplimentare, lipsa lor nu afectează incidența erorii de vreme ce atare cercetări ar fi depășit diligența normală cerută unui subiect de drept", F. A. Baiaș, *Op. cit.*, p. 197.

referă art. 1281 din Noul Cod civil, pentru care contractul este opozabil ca fapt juridic, nu sunt aceiași cu terții din materia simulației.

În articolele 1289, 1290 și 1291, Noul Cod civil reglementează efectele simulației, în ceea ce privește părțile, terții, precum și în raporturile cu creditorii. În cadrul acestei clasificări tripartite sunt identificate mai multe categorii de subiecte, și anume: înstrăinătorul aparent, dobânditorul aparent, achizitorul aparent, succesorii universali, succesorii cu titlu universal, succesorii cu titlu particular, creditorii înstrăinătorului aparent, creditorii dobânditorului aparent și terții care au dobândit drepturi de la achizitorul aparent.

Din economia aceluiași dispoziții legale, constatăm că operațiunea juridică a simulației presupune existența acordului simulatoriu, a contractului secret și a contractului public. Noul Cod civil nu dă o definiție contractului secret, contractului public și acordului simulatoriu, însă din modul de reglementare a efectelor simulației apreciem că opiniile doctrinare formulate în interpretarea actualei reglementări își păstrează caracterul actual.

Din dispozițiile art. 1289 din Noul Cod civil rezultă că *părțile* simulației sunt persoanele care încheie actul juridic secret și acordul simulatoriu, personal sau prin reprezentare, și în patrimoniul ori persoana cărora se produc efectele actului respectiv. Astfel, dacă părțile au urmărit doar a păstra caracterul secret al actului ascuns, manifestarea de voință fiind exprimată în acord cu legea și cu bunele moravuri, efectele actului secret, ca urmare a aplicării principiului libertății de voință, se vor produce între părți.

Noul Cod civil reglementează efectele pe care le produce simulația prin interpunere de persoane, când achizitorul aparent înstrăinează bunul ce formează obiectul simulației unui terț de bună-credință

Noul Cod civil folosește pentru a denumi părțile și o titulatură specifică. Aceștia sunt *înstrăinător aparent* și *dobânditor aparent*, noțiuni generale care denumesc categorii de contractanți. Cel care transmite dreptul va fi înstrăinător aparent și cel care dobândește dreptul va fi dobânditor aparent.

La fel ca și în actuala reglementare, Noul Cod civil asimilează părților succesorii universali și cu titlu universal, adică acele persoane care dobândesc, în întregime și nefracționat, patrimoniul autorului lor, adică totalitatea drepturilor și a obligațiilor patrimoniale ale persoanei, respectiv o cotă parte sau o fracțiune din patrimoniul autorului lor, „dacă din natura contractului sau stipulația părților nu rezultă contrariul”. Aceasta pentru că succesorii universali ai înstrăinătorului aparent, ca și cei ai dobânditorului aparent, nu pot suferi nici o pierdere în urma simulației, după cum nici interesele lor nu pot fi fraudate prin aceasta. Situația lor patrimonială nu suportă fluctuații sau modificări în urma simulației, tocmai datorită caracterului fictiv al înstrăinării și, pe cale de consecință, fictivitatea nu poate fi interpretată în sensul că fraudează interesele acestora.

Între părți și succesorii universali și cu titlu universal, produce efecte actul secret în cazul în care acesta respectă condițiile de fond cerute de lege pentru încheierea sa valabilă (art. 1289 alin. 2

din Noul Cod civil). Față de acestea nu produc efecte acele prevederi ale actului aparent asupra cărora poartă acordul simulatoriu, deoarece acestea nu reprezintă pentru ele o realitate juridică.

Din dispozițiile art. 1290 alin. 1 din Noul Cod civil, rezultă că terții în materie de simulație sunt dobânditorii de drepturi de la achizitorul aparent, care s-au întemeiat cu bună-credință pe contractul public. În acest sens, art. 1290 alin. 1 din Noul Cod civil menționează că „simulația nu poate fi invocată (...) împotriva terților care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, au dobândit drepturi de la achizitorul aparent.”

Ne punem întrebarea cine este „achizitorul aparent”. Pentru a putea răspunde la această întrebare trebuie să facem o scurtă analiză a formelor simulației.

În doctrina de specialitate¹³⁵ s-au identificat trei situații practice sub care se poate prezenta simulația: actul fictiv, actul deghizat și interpunerea de persoane.

Simulația în cazul actului fictiv presupune ca părțile să disimuleze complet realitatea, stabilind în actul secret că actul aparent nu va produce niciun efect juridic, întrucât acesta nu s-a încheiat în realitate între părți, fiind inexistent. În acest caz părțile din contractul secret sunt părțile din contractul aparent.

Simulația în cazul actului deghizat implică existența a două acte juridice: unul public, cunoscut și altul secret, care nu nimicește în totalitate efectele

actului aparent, ca în cazul actului fictiv, ci doar modifică, fie natura sa juridică, fie clauzele sale, fie identitatea părților care l-au încheiat. Și în acest caz există identitate între părțile din contractul secret și cele din contractul aparent.

În cazul simulației prin interpunere de persoane, în actul secret figurează o persoană ce nu este parte în actul public, menită să rămână ascunsă și care este adevăratul beneficiar al operațiunii juridice. În acest caz de simulație, prin actul aparent se creează aparența, ce nu corespunde realității, cu privire la subiectele actului juridic. Persoanele care încheie actul aparent prevăd, într-o înțelegere secretă, faptul că una dintre ele nu are calitate de parte contractantă și stabilesc cine este adevăratul contractant, iar efectele actului public se produc, în realitate, față de acest participant la actul ocult, adevăratul beneficiar al dreptului transmis sau constituit prin actul aparent.

Observăm că în cazul simulației prin interpunere de persoane avem un alt participant la simulație, care figurează în actul public ca parte, dar față de care nu se produc efectele actului secret, numit până acum în doctrină persoană interpusă. Însă, deși actul public și actul secret sunt încheiate între înstrăinătorul aparent și achizitorul aparent, în contractul secret se precizează persoana care este adevăratul beneficiar al dreptului transmis, care participă la acordul simulatoriu.

De aceea legiuitorul, prin Noul Cod civil, pe cel care figurează ca dobânditor în actul public, l-a numit doar

¹³⁵ L. Pop, *Op. cit.*, p. 124; I. Albu, *Contractul și răspunderea contractuală*, Dacia, Cluj, 1994, p. 124; G. Chivu, *Op. cit.*, p. 17-34; D. Cosma,

Op. cit., p. 396, C-tin. Stătescu, C. Bîrsan, *Op. cit.*, p. 91; J. Ghestin, *Traité de droit civil. Les effets du contrat*, LGDJ Paris, 1994, p. 555.

„achizitor aparent”. Legiuitorului folosește în mod sugestiv sintagma de „achizitor aparent”, tocmai pentru a evidenția că toate cele trei părți implicate în operațiunea simulației au cunoștință atât de existența actului public, cât și de cea a actului secret, precum și pentru a stabili în patrimoniul căreia dintre cele trei părți se produc efectele actului secret. Dreptul ajunge în patrimoniul beneficiarului ascuns, nu în cel al persoanei care figurează ca dobânditor în actul public.

Astfel, terțul dobânditor de bună-credință, la care face referire art. 1290 din Noul Cod civil, este succesorul cu titlu particular al achizitorului aparent în simulația prin interpunere de persoane.

Pentru a nu i se putea opune actul secret, acesta trebuie să fie de bună-credință, adică să fi contractat fără a avea cunoștință de caracterul fals al actului aparent, dobândind drepturi de la achizitorul aparent.

Buna-credință a terțului trebuie să existe în momentul dobândirii dreptului care poate fi afectat de actul secret și care nu trebuie să aibă nici cel mai mic indiciu despre existența simulației. Terțul dobânditor a cărui manifestare de voință a fost disimulată prin încheierea actului aparent, este îndreptățit să ignore acele situații juridice care au fost create prin actul secret, întrucât la încheierea actelor prin care au dobândit drepturi ulterioare s-a întemeiat pe actul public. Pentru a invoca inopozabilitatea, Noul Cod civil nu prevede ca în cazul acțiunii revocatorii, obligația terțului de a dovedi faptul că actul secret îl prejudiciază, legiuitorul instituind o prezumție absolută de existență a prejudiciului în dauna terților, rezultând din chiar necunoașterea actului real.

Legiuitorul sancționează părțile simulante în sensul că acestea nu vor

putea niciodată să opună terțului dobânditor de bună-credință actul secret. Mai mult, protecția acestuia este garantată și față de avânzii-cauză ai părților: succesorii universali, succesorii cu titlu universal, succesorii cu titlu particular ai părților, precum și față de creditorii înstrăinătorului aparent, care, la rândul lor, după cum vom vedea, pot fi terți față de părțile simulației. Acesta are o poziție privilegiată, în sensul că acestuia nu-i poate fi opusă simulația de niciunul dintre ceilalți subiecți, față de care poate avea interese contrare și cu care poate veni în conflict, din considerente legate de necesitatea asigurării securității și stabilității circuitului civil. Astfel, art. 1290 alin. 1 din Noul Cod civil prevede că acestuia nu-i poate fi opusă simulația de „părți, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular și nici de către creditorii înstrăinătorului aparent”

Terții au un drept de opțiune doar în raporturile cu părțile, în sensul că aceștia pot invoca actul secret sau pot invoca actul aparent, în funcție de propriul lor interes. În acest sens, art. 1290 alin. 2 prevede că „terții pot invoca, însă, simulația împotriva părților, atunci când aceasta le vatămă drepturile.”

Astfel, articolul 1290 alin. 1 din Noul Cod civil reglementează modalitatea de soluționare a conflictului între terțul de bună-credință ce a dobândit drepturi întemeindu-se pe contractul aparent și celelalte categorii de subiecți implicați, în cazul simulației prin interpunere de persoane.

Ne punem problema dacă efectele simulației mai pot fi refuzate în calitatea de *terț* și de alți subiecți menționați, față de poziția acestora la momentul încheierii actului secret și a actului

public. După cum am precizat, terții în materie de simulație nu sunt selectați din categoria terților absoluți, ci din categoria avânzilor-cauză.

Art. 1289 alin. 1 exclude, din categoria terților, succesorii universali și cu titlu universal, care sunt asimilați părților, în sensul că, față de ei, va produce efecte actul secret, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul. Succesorii dobânditorului aparent nu se pot îndrepta în contra înstrăinătorului aparent sau a succesorilor acestuia pentru a cere executarea înstrăinării fictive, întrucât acestuia îi este opozabilă fictivitatea precum autorului său. Pe aceste considerații, nu poate exista nici conflict de interese și nici concurs între succesorii universali ai simulanților.

Aceștia sunt transferați în două cazuri din categoria părților în categoria terților, fie dacă părțile prevăd expres că actul secret nu produce efecte față de ei sau în cazul în care acel act, prin natura sa, este îndreptat împotriva drepturilor lor și îi prejudiciază. În cazul în care se analizează calitatea de terți a acestora în simulație, trebuie verificată existența bunei-credințe a acestora. Astfel, dacă au cunoscut încheierea actului secret la momentul încheierii acestui act, aceștia nu pot avea calitatea de terți și, pe cale de consecință, nu pot invoca efectele actului public în ceea ce-i privește, întrucât buna-credință este de esența calității de terț.

Succesorii cu titlu particular ai dobânditorului aparent sunt terți față de actul simulat. În ceea ce-i privește, legea nu prevede decât excepția menționată în materia simulației prin interpunere de persoane, însă în celelalte două forme ale simulației este

cel care la momentul dobândirii de drepturi se întemeiază pe actul public. Pentru ca succesorul cu titlu particular să fie terț în materie de simulație, acesta trebuie să fie de *bună-credință*, adică să fi contractat fără a avea cunoștință de caracterul fals al actului aparent, dobândind drepturi de la dobânditorul aparent. Chiar dacă această condiție nu este prevăzută expres, buna-credință este de esența simulației și condiționează dobândirea calității de terț în materie de simulație. În cazul în care a avut cunoștință de existența simulației o persoană nu poate refuza efectele simulației, ci va trebui să le respecte.

În ceea ce-l privește pe succesorul cu titlu particular al înstrăinătorului aparent, acesta nu va fi inclus în categoria terților, păstrându-și calitatea de având-cauză al autorului său, întrucât acesta va avea tot timpul interesul să refuze efectele simulației și să invoce efectele actului secret.

Creditorii chirografari ai dobânditorului aparent, care ar avea interes să invoce efectele simulației, sunt văzuți ca o categorie aparte de Noul Cod civil. Dacă până acum, în doctrină și jurisprudența majoritară, aceștia au fost incluși fără rezerve în categoria terților, Noul Cod civil are o altă viziune în ceea ce-i privește, aceștia rămânând în categoria avânzilor-cauză, în sensul că aceștia nu vor putea refuza efectele actului secret și nu vor putea invoca în favoarea lor actul public. Cu toate acestea, Noul Cod civil face anumite distincții, fiind prevăzută posibilitatea unui transfer al acestora din categoria avânzilor-cauză în categoria terților, în cazul începerii executării silite asupra bunului ce a format obiectul simulației.

Poziția de avânzi-cauză a creditorilor chirografari ai dobânditorului

aparent rezultă din reglementarea art. 1291 alin. 1 din Noul Cod civil. Pentru reglementarea raporturilor cu creditorii, Noul Cod civil stipulează în art. 1291 următoarele: „(1) Simulația nu poate fi opusă de părți creditorilor dobânditorului aparent care, cu bună-credință, au notat începerea urmăririi silite în cartea funciară sau au obținut sechestrul asupra bunurilor care au făcut obiectul simulației. (2) Dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent și creditorii dobânditorului aparent, sunt preferați cei dintâi, dacă creanța lor este anterioară simulației”.

Creditorul chirografar al dobânditorului aparent este, fără, îndoială, interesat să invoce efectele actului aparent. Pentru acesta, bunul a intrat în patrimoniul debitorului său și dorește să-l urmărească pentru realizarea creanței sale. Din alineatul 1 al art. 1291 rezultă, însă, că simulația nu le poate fi opusă de părți acestora, dacă cu bună-credință, au notat începerea urmăririi silite în cartea funciară sau au obținut sechestrul asupra bunurilor care au făcut obiectul simulației. Per a contrario, simulația le-ar putea fi opusă acestora în cazul în care nu au început executarea silită sau nu au obținut sechestrul asupra bunului. Astfel, creditorii chirografari ai dobânditorului aparent, până la momentul înscrierii în cartea funciară a executării silite sau până la momentul instituirii sechestrului asupra bunurilor, indiferent de buna sau de reaua-credință a acestora, sunt avânzi-cauză. Aceștia, în virtutea dreptului lor de gaj general, au obligația de a respecta situația juridică născută din manifestarea de voință reală a debitorilor lor, care le va fi opozabilă.

Pentru a fi considerat terț, acesta trebuie să îndeplinească mai multe condiții cumulative:

1) să fi început executarea silită sau să fi instituit sechestrul cu privire la bunul ce formează obiectul simulației. Observăm că legea nu distinge cu privire la forma sechestrului instituit, însă apreciem că acesta trebuie să fie un sechestrul asigurător, pus la dispoziție creditorului chirografar, care pe această cale indisponibilizează o cantitate de bunuri mobile ale debitorului pârât, ce se află la el sau la un terț, care urmează a fi vândute silit pentru realizarea creanței acestuia, dacă în momentul în care acesta a obținut o hotărâre definitivă, debitorul nu își va executa de bună voie obligația. Sechestrul asigurător este o măsură asigurătorie prin mijlocirea căreia creditorul împiedică sustragerea anumitor bunuri gajului general pe care art. 1718 Cod civil îl recunoaște chirografarilor.

2) să fi notat în cartea funciară, potrivit art. 902 alin. 2 pct. 17 din Noul Cod civil executarea silită. Noul Cod civil nu prevede condiții referitoare la notarea în cartea funciară și a sechestrului care ar fi avut ca obiect un bun imobil, însă apreciem că pentru a-și produce efectele de opozabilitate față de terți, înstrăinătorul aparent fiind terț față de creditorul dobânditorului aparent este necesară notarea în cartea funciară a sechestrului asigurător în cazul în care vorbim despre un bun imobil.

3) să fi fost de bună-credință la momentul începerii executării silite sau instituirii sechestrului

Bună-credință presupune că până la momentul la care a început executarea silită sau a fost înființat sechestrul asigurător creditorul să nu fi avut cunoștință de caracterul ostensibil al actului public.

În cazul în care sunt îndeplinite aceste trei condiții cumulative, creditorul dobânditorului aparent devine terț, acesta putând invoca inopozabilitatea actului secret în ceea ce-l privește și putând să-și satisfacă creanța prin urmărirea bunului ce a format obiectul simulației. Prin încadrarea creditorului chirografar al dobânditorului aparent în categoria terților doar dacă a început executarea silită sau a instituit sechestrul asigurător față de bunul ce a format obiectul simulației, legiuitorul îi are în vedere pe creditorii diligenți care, având o creanță exigibilă au procedat la indisponibilizarea bunului sau executare silită asupra bunurilor debitorului. De ce acest moment, pentru că acesta a exercitat mecanismul dreptului de gaj general. Acesta suportă fluctuațiile patrimoniului debitorului său care se oglindesc în dreptul său de gaj general până la începerea urmăririi sau indisponibilizării bunurilor din patrimoniul debitorului, iar dreptul de gaj general al acestuia se fixează în momentul în care începe urmărirea silită a bunurilor din patrimoniul debitorului la activul patrimonial pe care debitorul îl deține la acel moment.

În ceea ce privește creditorul înstrăinătorului aparent, acesta este un având cauză. Interesul acestuia este acela de a-și produce efectele actul secret, urmărind același scop perpetuu: existența unui activ patrimonial al debitorului lor care să le permită să își satisfacă creanța. Creditorul chirografar al înstrăinătorului aparent nu va avea niciodată interes pentru a invoca producerea efectelor actului aparent asupra patrimoniului debitorului.

În momentul în care creditorul chirografar al dobânditorului aparent devine terț și va putea urmări bunul ce a format obiectul simulației apare un conflict de

interese între cele două categorii de creditori, reglementat de Noul Cod civil în art. 1291 alin. 2, care dispune următoarele: „dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent și creditorii dobânditorului aparent, sunt preferați cei dintâi, dacă creanța lor este anterioară simulației”.

Până la momentul la care creditorul chirografar al dobânditorului aparent nu devine terț, nu se pune problema unui conflict de interese între cei doi creditori, pentru că, în calitate de avânzi-cauză, fiecare va suporta efectele actului secret din perspectiva pozițiilor pe care se plasează fiecare dintre debitorii săi.

Conflictul de interese este rezolvat în favoarea creditorului înstrăinătorului aparent doar în situația în care acesta are o creanță anterioară simulației. Astfel, legiuitorul exclude în această situație existența oricărui dubiu cu privire la buna-credință a acestuia, care se apreciază exclusiv prin raportare la momentul încheierii simulației, și dă prioritate voinței reale a părților. În cazul în care data nașterii creanței este ulterioară simulației creditorului înstrăinătorului aparent, legiuitorul îi dă preferință creditorului dobânditorului aparent de bună-credință.

Concluzionând, în cazul simulației, în forma actului deghizat sau în forma actului fictiv, actul secret produce efecte între părțile acestuia, înstrăinătorul aparent și dobânditorul aparent, față de succesorii universali și cu titlu universal, dacă din natura actului sau stipulația contrară a părților nu rezultă contrariul, față de creditorii înstrăinătorului aparent.

Față de creditorii dobânditorului aparent actul secret produce efecte, cu excepția cazului în care au început cu bună-credință executarea silită cu

privire la bunul ce a format obiectul actului simulat sau au instituit sechestrul asigurător asupra acestuia și care au îndeplinit formalitățile de publicitate privitoare la efectuarea notării în cartea funciară. Chiar și în acest caz, creditorilor dobânditorului aparent le este opozabil actul secret în cazul în care, în conflict de interese cu creditorii înstrăinătorului aparent creanța acestora din urmă este anterioară simulației.

Pot refuza efectele simulației, invocând inopozabilitatea actului secret, succesorii cu titlu particular de bună-credință ai dobânditorului aparent și creditorii dobânditorului aparent, care au început cu bună-credință executarea silită cu privire la bunul ce a format obiectul actului simulat sau au instituit sechestrul asigurător asupra acestuia și care au îndeplinit formalitățile de publicitate privitoare la efectuarea notării în cartea funciară, în măsura în care nu intră în conflict cu creditorii înstrăinătorului aparent sau, în cazul în care intră în conflict, creanța acestora din urmă este ulterioară simulației. De asemenea, pot invoca efectele actului public succesorii universali în cazul în care, prin natura actului juridic sau prin stipulația părților, actul secret nu produce efecte față de aceștia în calitate de persoane asimilate părților.

În ceea ce privește *simulația prin interpunere de persoane*, contractul secret produce efecte între înstrăinătorul aparent, care este parte și în contractul public, și persoana interpusă. De asemenea, părților le sunt asimilați și succesorii universali și cu titlu universal, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul (art. 1289 alin. 1 din Noul Cod civil). De asemenea, actul secret produce efecte față de creditorii

chirografari ai părților actului secret, care sunt ținute să suporte fluctuația dreptului lor de gaj general prin prisma manifestării de voință reale a debitorilor lor, părți în contractul secret.

Legea nu mai face distincții cu privire la creditorii achizitorului aparent în cazul în care acesta nu ar fi procedat la înstrăinarea bunului, însă apreciem că aceștia trebuie să aibă aceeași poziție ca și cei ai dobânditorului aparent, în sensul că față de ei produce efecte actul secret până la momentul începerii executării silită sau instituirii sechestrului asigurător asupra bunului ce a format obiectul simulației, dacă îndeplinesc și celelalte condiții cumulative, analizate anterior, buna-credință și îndeplinirea condițiilor de publicitate față de terți. Un eventual conflict de interese în acest caz ar putea interveni cu creditorii chirografari ai beneficiarului ascuns, parte în acordul simulatoriu, caz în care legea nu mai dă, de asemenea, soluții. Apreciam, însă, întrucât au o poziție similară, că ar trebui făcute aceleași distincții prevăzute de art. 1291 alin. 2 din Noul Cod civil și aplicate aceleași dispoziții legale și în acest caz.

În cazul în care achizitorul aparent înstrăinează bunul, acest dobânditor, dacă este de bună-credință la momentul dobândirii dreptului, este terț și poate invoca inopozabilitatea față de el a actului secret.

Observăm că spre deosebire de actul deghizat sau actul fictiv, de data aceasta vor fi terți nu succesorii cu titlu particular ai dobânditorului aparent, ci cei ai achizitorului aparent, care, după cum am menționat anterior sunt de bună-credință și au dobândit drepturi de la achizitorul aparent, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public (art. 1290 alin. 1 din Noul Cod civil).

Simulația prin interpunere de persoane nu poate fi invocată de părți, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular și nici de către creditorii înstrăinătorului aparent împotriva terților de bună-credință. (art. 1290 alin. 1 din Noul Cod civil). Conflictul între terții în materia simulației prin interpunere de persoane este rezolvat în favoarea terților dobânditori de drepturi cu bună-credință ai achizitorului aparent¹³⁶.

Potrivit art. 1292 dovada simulației poate fi făcută de terți sau de creditorii cu orice mijloc de probă. Părțile pot dovedi și ele simulația cu orice mijloc de probă, atunci când pretind că aceasta are caracter ilicit.

Dispozițiile referitoare la simulație se aplică în mod corespunzător și actelor juridice unilaterale destinate unei persoane determinate, care au fost simulate prin acordul dintre autorul actului și destinatarul său (art. 1293).

4. Concluzii privitoare la reglementarea simulației în ceea ce-i privește pe creditorii chirografari în actuala reglementare și în viitoarea reglementare

Atât în reglementarea actuală, cât și în reglementarea viitoare, simulația are aceeași natură juridică, aceleași elemente și aceleași efecte.

Spre deosebire de actualul Cod civil, ce stipulează efectele față de părți și față de terți printr-o formulare generală, simulația este abordată de legiuitor în viitoarea reglementare din prisma efectelor pe care aceasta le produce față de părți, față de terți și față de

creditorii chirografari, adoptând titulatură specifică pentru subiecții implicați: înstrăinătorul aparent, dobânditorul aparent, achizitorul aparent, succesorii universali, succesorii cu titlu universal, succesorii cu titlu particular, creditorii înstrăinătorului aparent, creditorii dobânditorului aparent și terții care au dobândit drepturi de la achizitorul aparent. Noul Cod civil reglementează efectele pe care le produce simulația prin interpunere de persoane, când achizitorul aparent înstrăinează bunul ce formează obiectul simulației unui terț de bună-credință. De asemenea, sunt reglementate aspecte legate de proba simulației și posibilitatea folosirii simulației în cazul actelor cu caracter patrimonial, respectiv a actelor unilaterale.

În ceea ce-i privește pe creditorii chirografari, spre deosebire de actuala reglementare, care îi plasa în categoria terților, observăm că Noul Cod civil îi plasează, ca regulă, în categoria avânzilor-cauză, reglementează efectele pe care simulația le produce față de diferite categorii de creditorii chirografari și tranșează situația unui concurs între creditorii chirografari ai părților și creditorii chirografari și terții care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, au dobândit drepturi de la achizitorul aparent, ce a primit până acum soluții diferite în jurisprudență.

După cum am văzut, creditorii chirografari trebuie să suporte efectele manifestării de voință reală a debitorilor lor, iar în cazul în care întemeindu-se pe actele simulate încep urmărirea silită

¹³⁶ Între creditorii chirografari ai achizitorului aparent și terțul dobânditor de bună-credință de la achizitorul aparent nu poate exista un conflict

de interese, întrucât valoarea bunului înstrăinat va intra în dreptul de gaj general al creditorului chirografar.

sau indisponibilizarea bunurilor din patrimoniul debitorilor lor în virtutea dreptului de gaj general pot invoca inopozabilitatea actului secret, cu îndeplinirea anumitor condiții prevăzute de lege.

În cazul simulației prin interpunere de persoane, într-un conflict de interese între creditorii chirografari ai înstrăinătorului aparent și terțul care, înțemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, a dobândit drepturi de la achizitorul aparent, din considerente legate de necesitatea asigurării securității și stabilității circuitului civil, dă preferință, terțului, iar în cazul unui

conflict de interese între creditorul chirografar al înstrăinătorului aparent și cel al dobânditorului aparent, care a procedat la indisponibilizare sau urmărirea silită a bunului ce formează obiectul simulației în condițiile legii, în funcție de data creanței creditorului înstrăinătorului aparent.

Problematika interpretării efectelor simulației în reglementarea Noului Cod civil este una extrem de interesantă și stimulantă. Urmează ca practica judiciară, printr-o interpretare unitară, să asigure aplicarea instituției simulației în concordanță cu scopul urmărit de legiuitor.